

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

— 2-2023 —

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

F.Tashpulatov	
Basketbol texnikasini o'rgatish metodikasi	98
D.Rafikova	
Oliy o'quv yurtlarining o'quv jarayonidagi pedagogik amaliyotning ahamiyati	103
A.Muxametov	
Qo'l to'pi o'yini darvazobonini tayyorlashning uslubiy yo'llari	107
A.Kdirbayeva, Y.Ryabova, A.Abdikadirov	
Uzluksiz pedagogik amaliyot – bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorgarligining eng muhim komponenti	113
G'.Shermatov	
Yosh bolalarga kurash sport turlarini o'rgatish.....	121
N.Djalilova	
Talabalar kommunikativ kompetensiyani takomillashtirish videomateriallari	130
F.Karimov	
Keksa yoshdagi 60-64 yoshli erkaklar uchun jismoniy holatini inobatga olgan holda sog'lomlashtiruvchi mashqlar jamlanmasi uslubiy tavsiyalari.....	135
Y.G'afforov	
Ta'lim sifati va o'qitish metodlarini tanlashning asosiy jihatlari.....	145
A.Tadjibaeva	
Ta'lim jarayonidagi inklyuzivlik teng ta'lim olishni ta'minlash vositasi sifatida.....	150
M.Tairova	
Aholini sog'lomlashtirish uchun jismoniy mashqlarning tejamkor texnologiyalari	157
M.Baybaeva, I.Imomov	
Talabalarning nizoli xulq atvorini pedagogik tashxis etishning sinergetik-tuzilmali modeli	160
R.Turgunbayev, K.Kodirov, A.Nishonboyev	
O'quvchilarda umummatematik faoliyat usullarini shakllantirish modeli	164
S.Uraimov	
Umumta'lim maktabi yuqori sinf o'quvchilarining jismoniy tayyorgarligini o'rganish va tadqiqot qilish.....	170
G'.Ernazarov	
Oliy ta'lim talabalarining jismoniy sifatlarini aylanma mashqlar asosida rivojlantirish usullari.....	174
S.Uraimov	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya tizimini shakllantirish va rivojlantirishning nazariy xususiyatlari.....	179
R.Nazimov	
O'quv mashg'ulotlarini zamonaviy usullar asosida tashkil etish.....	182
S.Isroilova	
Rus tilini o'qitish va muloqot qilish jarayonida talabalarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish	187
M.Tojiboyev, D.Yunusova, M.Xursantova	
Mustaqil darslarning asosiy shakllari va tashkil etilishi	191
Q.Iqboljon	
Sharq allomalari musiqiy merosida bo'lajak musiqa o'qituvchilari axloqiy – estetik qadriyatlar tizimining gnesiologik tahlili.....	195
O.Fozilova	
Bolalarni maktabga tayyorlashda innovatsion yondashuv usullari	201
A.Zaripova	
Oliy ta'lim muassasalarida noan'anaviy ta'lim berish metodlarini amaliyotga joriy etish orqali chet tillarni o'qitish sifatini yaxshilash.....	205
B.Sharipova	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarini o'quvchilarda bioetik madaniyatini rivojlantirishining nazariy-metodologik asoslari.....	209
N.Karimov	
O'quv dala amaliyotida poxodlarni tashkil etishda gigiyenik qoidalarga amal qilish tartibi.....	212

Murabbiy bu usullarni tushuntirib, ko'rsatib bergandan so'ng bitta-bitta bo'lib mashq bajarishga kirishiladi. Murabbiy mashqni bajarilish jarayonida markaziy chiziqdan 8-10 metr masofada turib, yonidan mashqni bajarib o'tayotgan darvozabonlarga xato va kamchiliklarini aytib, tuzatish usulini tushuntirib boradi. Siljish usuli darvozabonlar tomonidan to'la va xatosiz bajarilgandan so'ng mashq darvoza oldida bajarishga o'tiladi. Buning uchun darvozabonlar darvozaning o'ng yoki chap ustunlari yonida saf turishadi va darvoza chizig'i bo'ylab qarshi tomonga yo'nalgan xolda mashqni bajarishga kirishadilar. Mashqni bajarib bo'lganlar darvoza orqasidan o'tib dastlabki joylariga qaytishadi. Murabbiy darvoza o'rtasida 6 metrli chiziqda joylashadi. Dastlab darvozabonlar o'ng tomonga, qayta saflanib chap tomonga mashqni takrorlashadi. Mashq har tomonga albatta 14-16 martadan takror bajarilishi shart.

Siljish usulini darvozabonlar takomillashtirib bo'lganlaridan so'ng, oyoq bilan "tashlanish (vipad)", "shpagat", "yarim shpagat" usullarini o'zlashtirishga o'tishadi. Bu usullar to'la o'zlashtirilgandan so'ng darvozabonlarning siljishlar bo'yicha bosqichi yakunlanadi.

"Oyoq bilan tashlanish" larni darvozabon darvozadan tashqarida asosiy turish holatida o'rganishni boshlaydi. Buning uchun u to'pning uchish yo'nalishiga o'ng oyog'ini perpendikulyar ravishda uzatadi (agar to'p o'ng tomonga otilgan bo'lsa), tovonning ichki yoni oldinga qaratilgan holatda bo'ladi (bu vaqtda gavda og'irlik markazi chap oyoqqa o'tkaziladi). To'pning uchish yo'nalishi tomonga yonga katta qadam qo'yadi va oyoq tovonini polga qo'yadi (og'irlik markazi shu oyoqqa o'tkaziladi). Tez chap oyoqni o'ng oyoq yoniga tortadi. "Oyoq bilan tashlanish" ni boshlash bilan bir vaqtda o'sha tomonga o'ng qo'l uzatiladi. Chap oyog'ini o'ng oyog'i yoniga tortayotganda darvozabon o'ng oyog'i tovoniga to'la tiralgan holatda bo'ladi. Agar chap oyoqni tortish kechiksa, to'pga qilingan harakat sekinlashadi, darvozabon to'pga eta olmasligi mumkin. Mashq darvoza chizig'i bo'ylab emas, balki chiziqqa biroz burchak ostida bajarilishi lozim. Darvozabon o'ng tomonga "oyoq bilan tashlanish" usulini to'la va mukammal o'zlashtirgandan so'nggina, chap tomonda shu mashqni bajarishga o'rgatila boshlanadi. Mashqlar har bir mashg'ulot o'tish jarayonida 28- 30 martadan takror bajarilishi lozim. Keyinchalik "oyoq bilan tashlanish"lar darvozaga turib bajariladi.

Mashqni ozroq murakkablashtirish uchun darvozabon chap yoki o'ng tomonga qadamma-qadam (1 qadam) qo'yadi va "oyoq bilan tashlanish" usulini bajaradi. Mashqni darvoza ustuni yonidan boshlab bajartirish kerak. "Oyoq bilan tashlanish"da deysingan oyoq, keyinchalik qadamma-qadam usulini yakunlaydi. Mashq har mashg'ulotda 18-20 martadan ikkala tomonga bajariladi.

"Shpagat" va "yarim shpagat" usullarini o'rgatish va ularni mukammallashtirishdan oldin darvozabonlar albatta mushaklarni va paylarni cho'zish mashqlarini bajarishlari lozim. "Cho'zish" mashqlari ko'p martadan takrorlanishi kerak. "Shpagat" va "yarimshpagat" usullarini bajarish prinsipi bir-biriga o'xshash. Ular usulni qo'llash vaziyati bilangina farqlanadi.

"Shpagat" usuli bilan to'pni uzoqdan darvozaga otilganda foydalanilsa, "yarim shpagat" usulida to'p darvozaga darvozabonga yaqin joydan otilganda qo'llanadi.

"Yarim shpagat" usulini bajarishda to'pga uzatilgan oyoq, tizzadan bukilgan, deysinayotgan oyoq tik holatda bo'ladi.

Darvozabonlar 3-4 metr intervalda turishadi. Murabbiy usulni tushuntirib, ko'rsatib bergandan so'ng, mashq 18-20 martadan avval o'ngga keyin chap tomonda bajariladi.

Mashqni darvozada qadamma-qadam siljishini bajargandan so'ng bajarib o'rgatila boshlanadi. Darvozabon avval qadamma-qadam (pristov shag) qadam qo'yadi va "yarim shpagat" usulini bajaradi. Usul har tomonga 12-16 martadan bajariladi.

O'rgatilgan usullari maromiga etkazish uchun 2 ta darvozabon yuzma-yuz turishadi. Birinchisi qadamma-qadam qadamlab "shpagat" yoki "yarim shpagat" usulini bajara boshlaydi. Ikkinchisi sherigi harakatlarini "oynadagi tasvir" kabi takrorlaydi. Shu mashqlar albatta usullari bajarishda qo'l, oyoqlar harakatlari uyg'unlashgan xolda bajartiriladi.

To'pni ushlab olish, to'p tezligini kamaytirish va to'pni uzatish texnikasini o'rgatish

Siljishlari barcha usullarini hamma sirlarini to'la o'rganib bo'lgandan so'ng, to'pni ushlab olish, to'p tezligini pasaytirish, to'pni uzatish texnikasini o'zlashtirishga o'tiladi.

Bu usullar bir-biriga bog'liq usullardir. Darvozabon to'pni ushlab olish bilan uni sherigiga uzatishi lozim, bu tabiiy xol. Shu sababli bu usullar texnikasi birgalikda o'rgatiladi.

To'pni ushlab olish va uni tezligini pasaytirish usuliga aniq ketma-ketlikda o'rgatish lozim:

qaytishda qo'l to'pi o'yinchisi 50 martagacha tezligini oshirib harakat qiladi va irg'ib oldinga tashlanadi (rivok), bu esa o'yin davomida bosib o'tiladigan masofaning 25 % tashkil qiladi. Katta tezlikdagi yugurishlar to'pni ilish, uzatish va darvozaga otish bilan mutanosib bo'lishi lozim. Qo'l to'pi o'yinchisining harakat faoliyati quyidagilardan iborat: yurish, yugurish, sakrash, tezlik bilan yugurish, to'pni uzatish va qabul qilish, raqib bilan kurashda darvozaga to'pni otish. Yuqorida qayd etilgan o'yin usullari barcha o'yinchilarda turlicha bo'ladi. Masalan: o'yinchi himoyalani 5 jarayonida 2-10 metr masofaga juda katta tezlikda yugurib, o'yin davomida 600 metr masofani bosib o'tadi. Ammo V.I.Izaakning ma'lumotiga ko'ra markaziy himoyachi 730 metr, qanot o'yinchisi 400 metr masofani bosib o'tadi. Shunda markaziy himoyachi to'p bilan harakat qilayotgan hujumchiga qarshi yugurib chiqishda 250 metr, qanot himoyachisi esa 20 metr masofani bosib o'tadi xolos. Ayniqsa to'pni uzatishlarda farq son jihatidan ancha boshqacha. Masalan: markaziy o'yinchi va yarim o'rta o'yinchi to'pni 2-3 marta qanot o'yinchisiga nisbatan, 6-8 marta esa chiziqdagi o'yinchiga nisbatan ko'p uzatadi. Chunki bu ko'rsatkichlar o'yinchilarning maydondagi vazifalariga bog'lik bo'ladi. Hujumdan himoyaga o'tish, himoyadan hujumga o'tish paytida qanot o'yinchilarning faolligi sezilib turadi. Pozitsion o'yin paytida qanot o'yinchilari juda ko'p tez yugurishlarni amalga oshirishadi. O'yin davomida qisqa masofalarga tez yugurish talabi markaziy himoyachilar zimmasiga tushadi. Ular o'yin davomida 50-120 martagacha qisqa masofaga maksimal tezlik bilan yugurib raqibning hujumdagi rejalarini buzib yuborishga harakat qiladi. Boshqa o'yinchilarga nisbatan sakrashlarni ko'proq yarim yo'lkada harakat qilayotgan o'yinchi bajaradi. Ammo o'yin davomidagi o'yinchilar sakrashlarining umumiy soni uncha ko'p emas. O'rtacha har bir o'yinchi 20 martagacha har xil sakrashlarni amalga oshiradi. Bu keltirilgan raqam erkaklar va ayollar jamoalari uchun tegishli bo'lib bir oz farq qilishi mumkin.

Darvozabon jamoada eng qiyin va mas'ul vazifani bajaradi. Uning harakati faqat darvozaning xavfsizligini emas, balki hujumning natijasini ham belgilaydi. Darvozabon uchun muhimi — avvalo bo'yi (180 — 190 sm), tezlik reaksiyasi, mo'ljallay olish, chaqqonlik, -kuch, chidamlilik kabi sifatlaridir. Darvozabonning dastlabki o'yin texnikasiga turish, siljish, chalg'itishlar, to'pni qo'l, oyoq, gavda bilan qaytarish va to'pni uzatishlar kiradi. Darvozabon texnik usullarining muvaffaqiyatli bajarilishi ko'p jihatdan uning harakatga qanchalik tayyor ekanligi bilan belgilanadi.

Darvozabonning dastlabki holatni to'g'ri tanlay bilishi uning harakatga tayyor ekanligi omillaridandir.

Darvozabon harakatdagi to'pning vaziyatiga bog'liq ravishda har — xil holatda turishi mumkin. Darvozada turishning asosan ikki turi mavjud: darvoza o'rtasida va darvoza ustunlari yonida. Darvoza o'rtasida asosiy holatda turib harakat qilish qulaydir: oyoqlar elka kengligida, sal bukilgan, gavda og'irligi ikki oyoqqa baravar bo'lingan, gavdaning yuqori qismi ozgina oldinga egilgan, qo'llarning kaftlari oldinga qaratilgan holda sal bukilib, yon tomonga uzatilgan, kaftlar balandligi taxminan elka balandligiga teng yoki undan ham balandroq bo'lishi mumkin.

Agar hujumchi to'p otishni burchakdan bajarayotgan bo'lsa, unda darvozabon darvoza ustuni yonida turib (oyoqlar oraliqi 15 — 20 sm), darvozaga yaqin bo'lgan qo'lini yuqoriga ko'tarib tirsak bo'g'ini salgina bukilgan bo'ladi. shunda darvozaning yuqori burchagini yopadi; ikkinchi qo'li yon tomonga uzatilgan, gavda og'irligi darvozaga yaqin turgan oyoqqa o'tkazilgan; Ana shunday holatda darvozabon bevosita to'pni qaytaradi yoki tez— tez oldinga chiqadi.

MATERIALLAR VA USULLAR

Murabbiylar darvozabonlarga o'yin texnikalarini o'rgata boshlaganlaridayoq qadamma-qadam siljish texnikasini to'g'ri o'rgatishi juda katta ahamiyat kasb etadi.

Bu siljish usuliga darvozada turganda yoki to'p bilan emas, balki darvozadan tashqarida, to'psiz o'rgatishni boshlash kerak.

Darvozabonlar guruhi bir qatorga saf bo'lib turishadi, oraliq masofa 2m va safda chap yoki o'ng tomonga qadamma-qadam siljib "yurishadi". Keyinchalik bu mashqni zalni avval bir tomonga, keyin ikkinchi tomonga aylanib yurib bajartiriladi. Bu mashqni doimo darvozabonning asosiy turish holatida bajartirish maqsadga muvofiqdir.

Qadamma-qadam siljishning ketma-ketligi quyidagicha:

- chiziq bo'ylab o'ng yon bilan;
- chiziq bo'ylab chap yon bilan;
- o'yin maydonini aylanib o'ng yon bilan;
- o'yin maydonini aylanib chap yon bilan;
- harakat yo'nalishini murabbiy buyrug'iga asosan o'zgartirish bilan.

QO'L TO'PI O'YININING DARVOZOBONINI TAYYORLASH USLUBIY YO'LLARI
МЕТОДИЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ПОДГОТОВКИ ВРАТАРЯ К ИГРЕ В РУЧНОЙ МЯЧ
METHODICAL WAYS OF PREPARING A GOALKEEPER TO A HANDBALL GAME

Axmat Muxametovich Muxametov¹

¹**Axmat Muxametovich Muxametov**

– Toshkent moliya instituti jismoniy madaniyat va sport faoliyati kafedrasida dotsenti

Annotatsiya

Sportning barcha turlari kabi qo'l to'pi o'yinida ham o'zaro raqobatning keskinlashuvi va natijalarning uzluksiz o'sib borishi katta imkoniyatlarga ega bo'lgan yosh iste'dodli hamda raqobatbardosh qo'l to'pi o'yinchilarini tayyorlash zaruriyatini kuchaytirmoqda. Bu, pirovardida, qo'l to'pi sport turi bo'yicha yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayoniga alohida e'tibor qaratishini hamda shu tizimlar mexanizmini qayta ko'rib chiqish va zamon talablari asosida shakllantirish kerakligini talab etadi. Bu holat shu sohada faoliyat ko'rsatayotgan pedagog- murabbiylar zimmasiga juda katta mas'uliyatli ishlarni yuklaydiki, ular qo'l to'pi sporti bo'yicha o'yinchilarni tayyorlash jarayonida ularning texnik va taktik tayyorgarliklariga alohida e'tibor berishlari zarur.

Ushbu maqolada qo'l to'pi o'yini darvozabonini tayyorlashda uning texnik va taktik tayyorgarliklarining asosiy usullari yoritib berishga harakat qilindi. O'ylaymizki bu o'z navbatida talabalarni nazariy bilimlarini ma'lum darajada oshirishga amaliy yordam beradi.

Аннотация

Обострение соперничества и непрерывный рост результатов в игре с мячом, как и во всех видах спорта, усиливает необходимость подготовки молодых талантливых и конкурентоспособных игроков в мяч с большим потенциалом. Это, в конечном счете, требует особого внимания к процессу подготовки высококвалифицированных кадров в виде спорта с мячом, а также пересмотра механизма этих систем и формирования их на основе требований времени. Это обстоятельство возлагает на тренеров — педагогов, работающих в данной сфере, очень большую ответственность, так как им необходимо уделять особое внимание их технико-тактической подготовке в процессе подготовки игроков по армрестлингу.

В данной статье была сделана попытка осветить основные методы его технико-тактической подготовки при подготовке вратаря к игре в мяч. Мы думаем, что это, в свою очередь, поможет студентам в некоторой степени улучшить свои теоретические знания.

Abstract

As with all sports, the escalation of cross-country competition in handball game and the continuous growth of the result are reinforcing the need to train young talented as well as competitive handball players with great potential. This ultimately requires a special attention to the process of training highly qualified personnel in the sport of handball, as well as the need to revise the mechanism of these systems and form them according to the requirements of the times. This situation imposes a lot of responsible work on the pedagogical — coaches operating in this area, who need to pay special attention to their technical and tactical training in the process of training players in handball sports.

This article tried to shed light on the main methods of his technical and tactical training in the preparation of the goalkeeper of the handball game. We think that this in turn will provide practical assistance to improve students' theoretical knowledge to a certain extent.

Kalit so'zlar: *Qo'l to'pi, gandbolchi, darvozabon, faol harakatlar usullari, yurish, yugurish, sakrash, tezlik bilan yugurish, to'pni uzatish va qabul qilish.*

Ключевые слова: *ручной мяч, гандболист, вратарь, методы активных действий, ходьба, бег трусцой, прыжки, скоростной бег, передача и прием мяча.*

Key words: *handball, handball player, goalkeeper, methods of active action, jogging, running, jumping, speed running, passing and receiving the ball.*

KIRISH

Qo'l to'pi shunday shiddatkor o'yinki, u standart bo'lmagan harakatlar va dinamik kuch bilan bajariladigan ishlarni qamrab oladi. Bu o'z navbatida maydondagi o'yin holatiga bog'likdir. Qo'l to'pi o'yinchisining faol harakatlari uning maydondagi tez harakatlari to'p bilan qilinadigan harakatlar, raqib bilan birga-bir kurashda, sust harakatlari esa to'psiz sekin harakat qilish va to'xtash vaqtida sodir bo'ladi. Sust harakatlar ayniqsa, raqib kuchsiz bo'lganda aniq ko'zga tashlanadi.

Maydonning har bir-qismida qattiq kurash olib borishlarining natijasidir. Zamonaviy qo'l to'pi sport turi o'yinchilarning harakat faoliyatlari va funksional tayyorgarliklari oldiga juda katta talablarni qo'yadi. Musobaqa davrida o'yinchi juda katta hajmdagi ishni bajaradi. O'yin davomida u 4000-6500 metr masofani bosib o'tadi. Tezlik bilan hujumga o'tish va hujumdan o'z darvozasiga

o'qituvchilar va talabalarning o'zaro ta'sirini kuzatadi. Umuman olganda, talaba bakalavr darajasini olganida butun o'quv jarayonining akademik yilini (ba'zan ikki yil) oladi. O'qituvchi talabalarning shaxsiyatini nafaqat intellektual, balki ularning jismoniy va hissiy xususiyatlarini ham bilishi kerak.

NATIJARLAR VA MUHOKAMA

Psixologik-pedagogik adabiyotlarni tahlil etish natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quv-pedagogik amaliyotning tashkiliy-pedagogik muammolari yechimi topilgan bo'lsa-da, lekin uning didaktik aspektlari pedagogikaning tadqiqot doirasidan chetda qolgan. Jumladan:

- o'quv va amaliy pedagogik faoliyat maqsadi, mazmuni va shakli bilan bog'liq;
- o'quv va amaliy pedagogik vaziyatga oid masalalarni bajarish shart-sharoitlari bilan bog'liq;
- amaliy pedagogik bilim va ko'nikmalarni predmet vositasida shakllantirish hamda ulardan kasbiy-pedagogik faoliyatda foydalanish bilan bog'liq masalalar shular sirasiga kiradi;
- o'quv jarayonida shaxsda shakllanadigan kasbiy-pedagogik ahamiyatga ega sifatlar va ularni faqat real o'quv-pedagogik faoliyatda namoyon etish imkoniyati o'rtasidagi;
- o'quv-pedagogik faoliyat tarkibida amaliy bilimlarning ko'pligi va ularni faqat amaliy tajriba orqali egallash imkoniyati o'rtasidagi talabalarning o'quv-pedagogik amaliyotini o'tkazish mazmuni, shakl va usullari bilan bog'liq va hali o'z yechimini topmagan ko'plab ziddiyatlar mavjud.

XULOSA

Xulosa qilish shuni aytish mumkinki, pedagogik amaliyot va talabalarning amaliy tayyorgarligi nafaqat O'zbekistonda balki barcha rivojlangan davlatlarda ham ta'lim jarayonida muhim o'rinni egallaydi. Shunday ekan, o'qituvchining roli har qanday muhitda, xoh oliy ta'lim muassasasida bo'lsin, xoh maktabda bo'lsin, ajralmas hisoblanadi, chunki inson barkamol shaxs sifatida shakllanishi zarur. O'quv-pedagogik amaliyotni tashkil etish bo'yicha o'quv-metodik majmuani yaratishda pedagog-murabbiy ish faoliyati rejasi va uni amalga oshirish metodikasi ishlab chiqilishi lozim. Aks holda, o'quv-metodik majmua to'la yakunlangan hisoblanmaydi. Zero, unga asoslanib, o'qituvchining bevosita rahbarligida talabalar ish o'rinlarida o'quv-pedagogik amaliyotga oid turli vazifalarni bajaradilar. Bu o'quv-pedagogik amaliyot jarayonini o'rganish esa, pedagogik tadqiqotning mustaqil ilmiy-amaliy masalasi hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- Mirziyoyev.Sh.M. Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi 21.12.2022 <https://www.xabar.uz/> (1. Mirziyoyev. Sh. M. appeal to the Supreme Assembly and the people of Uzbekistan 21.12.2022 <https://www.xabar.uz/>)
1. NOVOA, Antonio. O Passado e o Presente dos Professores. In NOVOA, A. (Org.). Profissao Professor. Portugal: Porto, 1995[2]. (2. NOVOA, Antonio. The past and present of teachers. In NOVOA, A. (Org.). Profession Teacher. Portugal: Porto, 1995[2])
2. Лунгрэн.П. Структура подготовки учителей Германии. [Электронный ресурс]:[сайт]Режим.доступа:http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/ (Lungren.P. The structure of teacher training in Germany. [Electronicresource]:[website]Mode.access:http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/)
3. Лунгрэн П. Структура подготовки учителей Германии. [Электронный ресурс]:[сайт].Режим.доступа:[http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/\[3\]](http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/[3]). (4. Lungren P. The structure of teacher training in Germany. [Electronicresource]:[website].Mode.access:[http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/\[3\]](http://vestnik.yspu.org/releases/materialy_mejdunarodnogo_seminara/14_1/[3]))
4. Тарасюк.Л.Н. Практическая подготовка бакалавров в университетах Великобритании.// О качестве практической подготовки студентов высшей школы. Сборник статей / Под науч. ред. д-ра технич. наук, профессора Н.А.Селезневой. – М.:Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2003. – 171 с. (5. Tarasyuk.L.N. Practical training of bachelors in universities of Great Britain.// About the quality of practical training of higher school students. Collection of articles / Under the scientific editorship of Dr. of technical Sciences, Professor N.A.Selezneva. – M.: Research Center for Quality problems of training specialists, 2003. – 171 p.)
5. Rafiqova.D.K. Amaliy ta'limning nazariy asoslarini shakllantirish// Jamiyat va innovatsiyalar-Society and innovations Special Issue -8 (2021) / ISSN 2181 – 1415. (6. Rafiqova.D.K. Formation of theoretical foundations of Applied Education// Society and Innovation-Society and innovations Special Issue -8 (2021) / ISSN 2181 – 1415)
6. Rafiqova.D.K. Общечеловеческие ценности и их значение в углублении мирового сотрудничества// Проблемы современной науки и образования. 2019. №10 (143) Научно-методический журнал. Москва 2019 г. 117-119 стр. (7. Rafiqova.D.K. Universal values and their significance in deepening world cooperation// Problems of modern science and education. 2019. №10 (143) Scientific and methodological journal. Moscow 2019 117-119 pages)